

Førtidspensionsreformen er et skridt frem, men betydelige risici lurker forude

Regeringens udspil til en reform af førtidspensions- og fleksjobområdet lever umiddelbart op til ambitionsniveauet i regeringsgrundlaget. Det er en nødvendig socialpolitisk reform på et område, som reelt har været ude af kontrol de senere år.

Udspillet skønnes at forbedre de offentlige finanser med 1,9 mia. kr. og at få 2.300 fuldtidspersoner ud på arbejdsmarkedet i 2020. Provenuet afspejler, at støtten til fleksjob beskæres, og at unge under 40 som udgangspunkt tager deres hidtidige ydelse med ind i de midlertidige resurseforløb. Dermed er der ikke længere en stor økonomisk tilskyndelse for de unge til at søge mod førtidspension ([læs her](#)). Omvendt bruges 1,4 mia. kr. til rehabilitering (resurseforløb).

Sammenlignet med VK's udspil fra 2010, som også styrkede finanserne med 1,9 mia. kr. i 2020, er der afsat flere midler til indsatsen i resurseforløbene – ca. 500 mio. kr. På den anden side opnås besparelser ved at lade ledighedsydelsen og tilskuddene i de nye fleksjob afhænge af forudgående a-kassemedlemskab. Reformforslagene er inspireret af Arbejdsmarkedskommissionens forslag fra 2009.

Som forslaget ligger, er der en risiko for, at virkningen på de offentlige finanser kan blive væsentligt mindre end de 1,9 mia. kr. Det vil i givet fald øge kravene til andre reformer eller kræve en reduktion af andre udgifter. Udgifterne til førtidspension og fleksjob mv. vil være omfattet af de flerårige udgiftslofter, som er på vej.

Nogle af de centrale problemstillinger i forslaget er følgende:

- **Krav om at omprioritere midler, hvis der skal være penge nok til relevante 'ressourceforløb'?** Regeringen har afsat 1,4 mia. kr. til resurseforløb. Med eksempelvis 45.000 forløb, svarer det til godt 30.000 kr. årligt pr. person. Dette er knap halvt så meget som i Arbejdsmarkedskommissionens forslag fra 2009. De 30.000 kr. skal naturligvis ses i sammenhæng med de betydelige ressourcer, der i forvejen bruges på området ude i kommunerne. Hvis den tværfaglige indsats skal virke, kræver det givetvis en omorganisering af indsatsen og forøget samarbejde mellem forskellige kommunale og regionale instanser i ret stor skala, hvilket erfaringsmæssigt er vanskeligt at gennemføre og kan være omkostningskrævende. Det præcise indhold i resurseforløbene er dog ikke præciseret, og omkostningerne er derfor svære at vurdere. Det bliver spændende at følge forhandlingerne med KL om emnet, idet kommunerne efter normal praksis skal kompenseres for eventuelle merudgifter.
- **Undervurderer man, hvor mange, der kommer i ressourceforløb?** Erfaringsmæssigt bliver tilgangen til en ny offentlig forsørgelsesordning undervurderet. Et skoleeksempel er fleksjobordningen, som førte til godt 50.000 nye fleksjobbere uden et fald i antallet af førtidspensionister, hvilket ellers var idéen bag ordningen. Derudover er ressourceforløbene midlertidige og modtagergruppen ikke snævert afgrænset, hvorfor der er risiko for, at man i kommunerne sætter flere forløb i gang end ventet. Det er i den forbindelse vigtigt, at visitationen til ordningen er tilstrækkelig skarp, og at refusionsystemet justeres, så der ikke er økonomi i at igangsætte unødvendige forløb.
- **Vil kommunerne flytte folk over i andre ordninger?** Når tilgangen til førtidspension strammes op, er der risiko for, at de berørte personer dukker op i andre dele af overførselssystemet, fx revalidering og sygedagpenge. Det kan medføre yderligere udgiftspres, da forsørgelsesgrundlaget typisk vil være højere her end i ressourceforløbene. Den effekt vil blive forstærket, hvis regeringen vælger at forlænge varigheden for sygedagpenge, som der er lagt op til.

- **Hvilke krav kan der stilles til personer i ressourceforløb?** Personer i ressourceforløbet kan selvsagt ikke stå til rådighed for arbejdsmarkedet på samme måde, som fx kontanthjælpsmodtagere, og mange i gruppen vil givetvis have brug for en periode uden nogle forpligtelser. Det bør imidlertid stadig overvejes, om der kan stilles visse krav til personer på ressourceforløbet. Arbejdsmarkedskommissionen anbefalede en model, hvor der var pligt til at deltage i aktiviteter, sagsbehandleren vurderer relevante. Uden mulighed for at kunne stille krav til deltagerne, er der risiko for, at forløbet ender som passiv opbevaring, og dermed ikke andet end en de facto nedsettelse af pensionen.
- **Der mangler en økonomisk tilskyndelse for fleksjobmodtagere til at overgå til et job på normale vilkår?** Selv med den reduktion af støtten til fleksjobmodtagere, som foreslås, vil timelønnen for de fleste være ret høj, og den økonomiske fordel ved at overgå til et job på normale vilkår vil være meget begrænset. Det bør derfor overvejes, om der kan laves en ordning, som styrker tilskyndelsen for fleksjobberettigede til at vælge job på normale vilkår. Det vil som udgangspunkt være ret billigt, så længe det sikres, at sådan en belønningsordning ikke kan misbruges og ikke medfører forøget tilgang til fleksjobsystemet.

Kontakt:

Ledende arbejdsmarkedsøkonom

Andreas Højbjerg

ah@kraka.org

+45 2021 3953